

a Regulis et Constitutionibus Ordinis, aut Apostolicis privilegiis consequuti sunt. Alterum genus eorum est, qui dicuntur *in Dioecesi* quatenus potestatem exercent in Clerum et Populum certi loci, qui in Dioecesi alterius Episcopi continentur: propterea territorium ab ea separatum non habent, eorumque jurisdictio videtur magis esse personalis quam localis. Tertium denique genus Praelatorum, qui *nullius* dicuntur, omnium nobilissimum est: habent enim jurisditionem in Clerum et Populum alicujus loci vel Oppidi, aut etiam plurium locorum vel Oppidorum omnino avulsam et separatam a jurisditione Episcopi Dioecesis, et ideo constituunt quamdam quasi Dioecesim, et sunt eorum locorum Ordinarii. Horum jurisdictio quasi Episcopalis dicitur, eo quod exceptis iis quae Ordinis Episcopalis sunt, reliqua omnia suo jure exercent; Synodum tamen celebrare non possunt, nisi a Sede Apostolica expressum privilegium convocandi Synodum obtinerint, et nisi de usu ejusdem privilegii legitime constiterit. Quoniam vero jus convocandi Synodum, et jus indicendi concursus ad Parochiales Ecclesias quodammodo inter se connexa videntur, quum ex Concilii Tridentini sess. 24 cap. 18 de Reform. concursus coram Examinatoribus in Synodo Dioecesana electis instituendus sit, idcirco qui Synodum congregare potest, concursus etiam et examen indicere, eaque omnia praestare poterit quae ab eodem Concilio sancita sunt citato loco.

CAPUT III.

DE CANONICIS ET PAROCHIS:

§ 19.

DE ORIGINE CANONICORUM.

Primis Ecclesiae saeculis Canonorum nomen Clericis omnibus commune fuit, tum quia per sacram ordinationem canonum seu matricolae Ecclesiae, id est ecclesiastico ministerio abdicebantur, tum quia ex bonis ecclesiasticis canonem seu certam portionem, vel sportulam singulis diebus vel hebdomadibus, vel mensibus seorsim accipiebant, tum quia vitam sub Canone, videlicet sub certa quadam ecclesiastica regula agebant. Ejus ecclesiasticae regulae praecipuum caput erat vita communis, quam fideles omnes, in primisque Clerici ab ipsis Apostolis edocti fuerant. At lapsu temporis cum ea rerum communitas negligere, in ea promovenda, et ubi lapsa esset restituenda, sanctissimi Antistites Ecclesiae bono nati plurimum laboraverunt. Hinc Canonici deinceps vocati sunt ii soli, qui communem quodammodo vitam, et certam vivendi regulam sectabantur.

Verum a saeculo decimo illud communis vitae institutum nutare coepit, et sensim corrui. Non omnes tamen Clerici ab ea vivendi forma recesserunt; namque aliqui clericalem statum cum vita monastica conjunxerunt, et propterea Canonici Regulares appellati sunt. Caeteri autem Clerici, qui abjecta vita communi suis in domibus singularem vitam agebant, Canonici saeculares dicti fuerunt; saeculares quidem, quia propria bona retinentes, perpetuisque praebendis donati in saeculo viverent; Canonici autem vocati, ideo quod in Ecclesiis Cathedralibus unum veluti corpus cum Episcopo componerent.

Modo itaque Canonici vel Ecclesiis Cathedralibus addicti sunt, et Canonici Cathedralis Ecclesiae dicuntur, vel alicui inferiori Ecclesiae serviunt, et Canonici Ecclesiae Collegiatae nuncupantur. At Canonici Ecclesiae Cathedralis antea comparatum retinuerunt, namque excluso reliquo Clero antiquum Presbyterium et Senatum Episcopi constituunt, eorumque consilio ecclesiastica negotia tractantur.

§ 20.

DE DOTIBUS AD OBTINENDUM CANONICATUM.

In eo qui ad Canonicatum adspirat, multae dotes desiderantur: 1. Est ordo, ut nimirum illo ordine insignitus sit qui Canonicatui adnexus est, videlicet Presbyteratu, si praebenda Presbyteralis, Diaconatu si Diaconalis, et Subdiaconatu si Subdiaconalis sit, aut saltem ut infra unius anni spatium eodem ordine initiatur. Qui vero nondum Subdiaconus est sive in Cathedrali, sive in Collegiata Ecclesia vocem non obtinet in Capitulo, etiamsi id sibi libere a Canonicis aut Episcopo concederetur. 2. Est aetas: in Canonicatibus Ecclesiae Collegiatae aetas quatuordecim annorum satis habetur, nisi certus ordo Canonicatui sit adjunctus, sua nisi major aetas ex tabulis foundationis requiratur. At vero in Ecclesiis Cathedralibus nemo aptus est ad Canonicatum nisi qui vigesimum primum agat aetatis annum, ita ut infra annum ipsum sacro Subdiaconatus Ordine initiatur; major vero requiritur aetas, si superior ordo Diaconatus, vel Presbyteratus Canonicatui adnexus fuerit. Dignitates vero Canonicales curam animarum habentes vigesimum quintum aetatis annum postulant. 3. Est Theologiae et SS. Canonum scientia; Canonici enim praesertim Ecclesiae Cathedralis Episcopo a consiliis sunt in regimine animarum; qua in re quantum necesse sit res fidei et morum, et Ecclesiasticas leges callere, nemo est qui non apertissime cog-

noscat. 4. Eximia vitae integritas, quamobrem Concilium Tridentinum sess. 29. cap. 12 de Reform. Canonicos monet, « ut ea integritate morum polleant, ut merito Ecclesiae Senatus dici possint. »

§ 21.

DE OFFICIIS CANONICORUM.

Canonicorum officia, vel singulorum peculiariora sunt, vel omnibus communia. Officium cujuslibet Canonici positum est in eo peculiari munere, digne diligenterque explendo quod ipsius Canonicatui adjunctum est. Omnes vero Canonici tenentur: 1. Ad professionem fidei emittendam: « Provisi de Canonicatibus et Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus non solum coram Episcopo seu ejus Officiali, sed etiam in Capitulo orthodoxae suae fidei publicam facere professionem tenentur, et in Romanae Ecclesiae obedientia se permansuros spondere et jurare, alioquin fructus non faciant suos, nec illis possessio suffragetur. » Concilium Tridentinum sess. 24 cap. 12 de Reform. 2. Ad solemnem horarum Canonicarum recitationem, aliaque obeunda divina officia vel quotidie, vel alternis vicibus, aut hebdomadibus pro more institutoque Capitulum. Omnes vero divina per se et non per substitutos compellantur obire officia, quod sancitum est a Concilio Tridentino saepius cit. loc. At Sacra Congregatio Concilii de 15 Decembris 1605 in causa Eugubina censuit, sublatam non esse Canonicis, et Mansionariis in Civitate vel Suburbis degentibus, non autem ipsorum Coadjutoribus, facultatem « sese invicem substituendi, dummodo eodem tempore substituens et substitutus eidem servitio adscripti non sint. » Quin imo Ivo Carnotensis quotidianas distributiones invexit: « Ut ad quas horas Canonicas panis interni refectio non movebat, panis corporei refectio provocaret » sicut ipse loquitur in epistola ad Paschalem Papam. Quod quidem institutum Tridentina Synodus proba-

vit, atque adeo jussit, ubi distributiones nullae aut nimis tenues essent, tertiam Canonicatum partem in quotidianas distributiones impendi. Decrevit etiam, ut « distributiones, qui statutis horis interfuerint, recipiant; reliqui, quavis collusione aut remissione exclusa, his careant juxta Bonifacii VII decretum. » 3. Ad residentiam; siquidem Canonici propria officia atque munera explere nequeunt nisi in suis Ecclesiis immorentur. Verumtamen Tridentina Synodus indulget, ut Canonici ex aliqua honesta causa tres menses abesse possint « salvis nihilominus earum Ecclesiarum Constitutionibus, quae longius servitii tempus requirunt. » Sunt autem causae quaedam Sacris Canonibus probatae, quibus ultra tres menses Canonicis abesse licet, quin tamen fructus praebendae, et distributiones quotidianas amittant. Hae legitimae causae absentiae tres numerantur a Bonifacio VIII in cap. *CONSUETUDINEM* de Cler. non resid. 1. Infirmetas seu morbus. 2. Corporalis necessitas, uti captivitas, carcer, senium, etc. 3. Evidens Ecclesiae utilitas. Vide passim Canonistas, et praesertim Benedictum XIV Institut. Ecclesiast. 107

§ 22.

DE POTESTATE CAPITULI CATHEDRALIS.

Omnia Capitula, quatenus peculiare corpus et ab Episcopo separatum constituunt, absque Episcopo conventus agunt, de rebus ad Capitulum pertinentibus deliberant, nova statuta condunt, non tamen foundationis legi aut praescriptae consuetudini, nec juri communi, nec juribus tertii contraria, atque a legitimo Superiore probanda et confirmanda, proprio sigillo utuntur, et Syndicum habent qui negotia Capituli gerit. At vero Cathedralis Ecclesiae Capitulum, quatenus unum corpus officit cum Episcopo, et Senatum Ecclesiae constituit, amplissima potestate potitur tum Sede Episcopali plena, tum

§ XXII. DE POTESTATE CAPITULI CATHEDRALIS. 35

ipsa Sede vacante. Sede Episcopali plena pleraque negotia sunt, in quibus tenetur Episcopus aut consensum aut saltem consilium Capituli exquirere, quandoquidem Canonici Ecclesiae Cathedralis sunt Consilarii nati Episcoporum, ex cap. *NOVIT.* de his quae fiunt a Prael. ; et cap. *QUANTO* eod. ; et quodammodo vices gerunt antiqui Presbyterii, cujus operam et consilium in regenda Ecclesia Episcopi adhibebant. Igitur generalis regula est, ne quid Praesul in negotiis gravioribus sine Capituli consilio aut consensu agat, et ita quidem, ut quae de consensu Capituli fieri debent, eo neglecto nulla sint. Quare Episcopus et eum consensum exquirere, et illud facere cogitur quod major Capituli pars faciendum esse duxerit. Dum vero consilium Capituli postulatur, oportet illud audire, non tamen sequi, quod consilium necessitatem non infert, eaque de causa tantum exquiritur ne quid Episcopus inconsiderate et negligenter agat. At vero si Episcopus, ubi consilium petendum erat, illud non petierit, res gesta putatur valida, nisi consilium sub conditione actum irritante quaerendum esset. Quae de re legendus Schmalzgrueber ad hunc titulum num. 16. Quibus autem in rebus aut consensus, aut consilium Capituli requirendum sit, vix statui potest. Certe quidem consensu Capituli opus est in causis, ubi de re ad Capitulum quavis ratione pertinente agitur, in alienandis rebus ecclesiasticis, in conjungendis Ecclesiis vel Beneficiis; Consilium autem audiendum est in convocanda Synodo, et Statutis in ea condendis, in puniendis Clericis, in ferendis Censuris, aliisque causis id genus, de quibus Interpretes ad hunc titulum fusiorem sermonem habere solent. Illud unum observabimus, quod ex antiqua suae Ecclesiae consuetudine eximi Episcopus potest ab obligatione aut consensu aut consilii requirendi in iis quoque rebus, in quibus spectato jure communi ad consilium vel consensum exquirendum obstringeretur, quod plane colligitur ex cap. *EA NOSCITUR* de his quae fiunt a Prael. et ex cap. *NON EST* de Consuetudine in 6.

At, vacante Sede Episcopali, non ex privilegio vel delegatione, sed ex jure communi administratio Ecclesiae vacantis ad Capitulum pertinet. In ipsum enim ordinaria Episcopi jurisdictio transfertur per textum in cap. *HIS QUAE*, et in cap. *CUM OLIM* de Major. et Obed. Itaque Capitulum, vacante Sede, statuta condit, et poenas infligit, Fagnanus in cap. *A NOBIS* 21 de sent. excom. num. 45 et seqq. ; causas ecclesiasticas cognoscit atque dirimit, et caetera peragit quae ordinaria potestate Episcopali continentur. Caeterum multa sunt, quae, dum Ecclesia vacat, Capitulum agere nequit. In primis itaque non facit ea quae sunt ordinis Episcopalis, licet ad exercenda Pontificalia recte queat exterum Episcopum advocare. Item quo primo anno Sedes vacat, litteras dimissorias ad suscipiendum ab alieno Episcopo ullum ordinem non concedit, nisi Clericis arctatis, iis nempe qui ratione beneficii ecclesiastici recepti, aut recipiendi ad ordinem suscipiendum compelluntur ; post annum autem a die vacationis, sive post annum luctus Clericos omnes etiam non arctatos ad ordines suscipiendos dimittit. Nihil quoque, vacante Sede, innovare potest de juribus Episcopalibus, nec bona Ecclesiae alienare et donare, in proprios usus convertere, ejus statum deteriorem facere, nec litem de juribus Ecclesiae movere aut prosequi, quod ex natura interregni dimanat, in quo nihil innovant, nihil diminuunt qui gubernant, sed tantum ea sibi sumunt quae sine damno non differuntur. Hinc praesentatos a patronis instituit, quod institutio est actus justitiae et necessitatis; sed beneficia non confert, neque ad ea eligit, nec praesentat, ubi collatio, electio aut praesentatio ad unum Episcopum pertinent, neque etiam Parochiales Ecclesias vacantes confert, sed tantum concursum indicit, et repertos idoneos et inter ipsos magis idoneum Pontifici exhibet : qua de re multis agit Fagnanus in cap. 2 Ne Sede vacante aliq. innov. Denique Capitulum non facit ea quae ex Canonum delegatione Episcopis concessa sunt, nec potest iis negotiis sese immiscere, quae

per rescripta sive per litteras Apostolicas Episcopo aut ejus Vicario Generali commissa fuerint, quamvis uterque rem infectam reliquerit.

§ 23.

DE VICARIO CAPITULARI.

Quaquam viduatae Ecclesiae regimen ad universum Capitulum spectet, ejus tamen regiminis administratio singulari personae committenda est. Etenim Tridentini Patres constituerunt, « ut Capitulum, Sede vacante, Officiale seu Vicarium infra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare omnino teneatur, qui saltem in jure Canonico sit Doctor, vel Licentiatus, vel alius quantum fieri poterit idoneus: si secus factum fuerit, ad Metropolitanum deputatio hujusmodi devolvatur. Et si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta, Capitulumque ut praefertur negligens fuerit, tunc antiquior Episcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, et propinquior Episcopus in exempta Oeconomum et Vicarium idoneos possit constituere. » Eligendus est autem Vicarius ex Canonicis Ecclesiae Cathedralis, sed non vetatur Capitulum extraneum etiam eligere, cum praesertim ex Canonicis nemo sit qui ad id muneris par et idoneus habeatur. Semel autem Vicarius electus revocari non amplius potest, nisi causa cognita, et a S. Congregatione Episcoporum et Regularium probata, quod ab eadem Congregatione saepe declaratum esse refert Barbosa de Canon. et Dignitat. cap. 24 n. 47. Praeterea nihil sibi potest Capitulum reservare, sed tota potestas, quam habet, in Vicarium conferenda omnino est. Tempus autem dierum octo currit a die quo notitia vacationis habita sit: et si Ecclesia per translationem Episcopi vacaverit, duo meminisse oportet: primum est, jurisdictionem penes ipsum Episcopum prorogari, quoad ejus vinculum cum priori Ecclesia in Consistorio Pontificis solutum fuerit; se-

Secundum est, perlata ejus solutionis notitia ex documento Secretarii S. Collegii, vel alio indubio testimonio, Episcopum translatum ab omni usu jurisdictionis abstinere omnino debere, etiamsi Apostolicae litterae translationis nondum expeditae, nec secundae Ecclesiae possessionem adeptus fuerit.

Vacantis Ecclesiae Vicarius esse nequit, qui futurus est ejusdem Ecclesiae Episcopus. Cum enim Tridentina Synodus sess. 24 cap. 16 de Reform. jusserit « Episcopum ad vacantem Ecclesiam promotum de iis quae ad eam spectant ab Oeconomus, Vicario et aliis quibuscumque, Sede vacante, constitutis rationem exigere » perspicuum est Vicarii Capitularis et futuri Episcopi personam esse distinctam oportere, cum sibi nemo rationem reddat. Ad haec Patres Concilii Lugdunensis II cap. AVARITIAE de Election. in 6° constituerunt, « ut nullus de caetero administrationem dignitatis ad quam electus est, priusquam celebrata de ipso electio confirmetur, oeconomatus vel procurationis nomine, aut alio de novo quaesito colore in spiritualibus, vel temporalibus per se, vel per alium pro parte, vel in toto gerere, vel recipere, aut illis se immiscere praesumat: omnes illos qui secus fecerint, jure si quod eis per electionem quaesitum fuerit decernentes eo ipso privatos. » Bonifacius VIII Extravag. INJUNCTAE inter comm.; Alexander V Constit. EX INJUNCTO, Julius II Constit. ROMANI PONTIFICIS, et Julius III, ut alios mittam, Constit. SANCTISSIMUS, non modo Lugdunensi Canoni adstipulati sunt, verum etiam poenas in eo sancitas admodum auxerunt. Jam vero si nemo ad Episcopatum electus vel nominatus ante confirmationem possit quovis unquam nomine, vel quaesito colore administrationem ejus Episcopatus suscipere, consequens omnino est, electum vel nominatum Episcopum in Vicarium Capitularem constitui nullo pacto posse, secus enim hoc nomine vacantem Ecclesiam administraret. Quamobrem Clemens XI in suis litteris in forma Brevis incipientibus IN SUPREMO, datis die 24 Augusti 1709, jure merito declaravit,

Franciscum de Solis, qui habita a Philippo V Hispaniarum Rege ad Episcopatum Abulensem nominatione, regimen et administrationem ejusdem Episcopatus, ceu Procurator et Vicarius, ante Apostolicam confirmationem aggressus erat « nullam in eadem Ecclesia sive quoad temporalia, sive quoad spiritualia jurisdictionem aut potestatem habere vel habuisse, adeoque nec ullam circa ea quae Sacramentorum administrationem, causarum cognitionem, aut alias forum conscientiae, vel contentiosum quomodolibet concernunt, auctoritatem interponere ullo modo valide posse nec potuisse. » Sic etiam Pius VII in suis litteris Savonae datis ad Vicarium Capitularem Ecclesiae Florentinae die 4 Decembris 1810, tum aliis ad Vicarium Capitularem Ecclesiae Parisiensis datis die 19 ejusdem mensis et anni graviter pronuntiavit, Episcopos ad eas sedes nominatos administrationi earundem Sedium recipiendae, gerendaeque sub Vicarii Capitularis, aut alio quovis nomine inhabiles prorsus esse, atque adeo administrationem hujusmodi « non modo improbandam, verum etiam irritam et nullam fore, quoniam adversus sanctissimas Ecclesiae leges, ejusque vigentem disciplinam attentaretur, et manifeste tenderet ad principia legitimae missionis obscuranda et destruenda. »

§ 24.

DE DIVERSIS HONORIS GRADIBUS IN CAPITULO.

Inter Canonicos eminent qui Personatum, aut Officium, aut Dignitatem obtinent. Personatus est honoris praerogativa sine ulla administratione et jurisdictione: Officium est administratio rerum ecclesiasticarum sine ulla honoris praerogativa et jurisdictione: Dignitas est praerogativa honoris cum jurisdictione aut administratione. His honoris gradibus praesertim insigniti fuerunt Archidiaconi, Archipresbyteri, Praepositi, Decani, Primicerii, Cantores, Thesaurarii et Scholastici.